

מדינת ישראל
הכנסת

ז.א.

פרוטוקול מס' 1/44

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ד',
א' בטיוון, תשי"ד - 2.6.54
בשעה 08.45

ניכוח:

- ש. פרסיץ - היו"ר
- ח. בוגר
- א. כלפון
- ש. כפריח
- ד. לצד
- ד. צברי
- א. לזיאל-נאור

מוזמנים:

- ד"ר אבידור - סגן מנהל משרד החינוך והתרבות
- מר שריד - סגן מנהל משרד החינוך והתרבות
- מר סימון - מפקח מחוז הנגב

בעד רי:

- ס. אונא
- מ. ארם
- ז. בן-יעקב
- א. ברמן
- ק. כהנא
- י. סטילנסקי
- י. ט. רוזנברג
- א. רימלט

דד-הינח:

סקירת מפקח מחוז הנגב, מר א. סימון, על מצב
מוסדות החינוך במחוז פיקוחו.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.
אני מתבייטת שחברי הוועדה לא יכלו להגיע לסיבה
בזמן, בעוד שמר סימון, אשר היה צריך להגיע מבאר-טבע, הקדים לבוא.

מר סימון:

בתבקסתי על-ידי הוועדה למסור דין וחשבון על
בעיות בטטח החינוך בנבולות מחוז הדרום, שהוא
בעיקרו מחוז הנגב, וארטה לעצמי לפתוח בהבאת כמה נתונים מספריים,
ברצוני לציין עוד שהחלוקה למחוזות פיקוח מתאימה לחלוקת המחוזות הנהוגה
כיום בארץ ומחוז הנגב מתחיל בצפון בקו אסדוד-באר טוביה-רבדים ומסתייע
עד אילת.
בנגב ישנם כיום כ-14,000 - 13,000 חניכים בנייל
חינוך חובה. מהם: 9,600 תלמידים ב-85 בתי-ספר בהם מלמדים 350 מורים;
1,450 ילדים ב-96 כיתות גן ומספר דומה של ילדים שאינם בנייל חינוך חובה;
1,200 תלמידים ב-38 בתי-ספר לנערים עובדים.

חלוקת מוסדות החינוך בהתאם לצורות ההתייבנות הטונות
היא: נערי עולים, היינו בבאר-טבע ובמגדל-אסקלון, לומדים כ-4,300 תלמידים
ב-15 בתי-ספר שבהם מלמדים 130 מורים; במוסבי-עולים לומדים כ-3,400
תלמידים ב-55 בתי-ספר בהם מלמדים 126 מורים; בקיבוצים ובמוטנים ומיקים -
למעסה רק באר-טוביה וכפר ורבורג - לומדים כ-1,900 תלמידים ב-15 בתי-ספר
בהם מלמדים 94 מורים.

או

מר סימון:

חלוקת בתי-הספר בנגב בהתאם למצבות היא:
50 בתי-ספר ממלכתיים עם כ-6,000 תלמיד;
32 בתי-ספר ממלכתיים דתיים עם למעלה מ-3,000 תלמיד; 3 בתי-ספר טוברים עם כ-400 תלמיד.

96 כיתות גן, בתן לומדים למעלה מ-1,450 ילדים בגיל חינוך חובה וכמספר זה ילדים שהם למטה מגיל חינוך חובה, מתחלקות בהתאם לצורות ההתישבות כדלקמן: 15 כיתות גן בערי עולים; 59 כיתות גן במושב-עולים ו-22 כיתות גן בקיבוצים ובמושבים הוותיקים. החלוקה לפי המצבות היא: 63 כיתות גן ממלכתיות ו-33 כיתות ממלכתיות דתיות.

חלוקת 38 בתי-ספר לנוער עובדים, בהם לומדים כ-1,200 תלמידים, היא כדלקמן: 5 בתי-ספר בהם לומדים למעלה מ-400 תלמיד נמצאים בערי עולים; 24 בתי-ספר עם 450 תלמיד במושב-עולים; 9 בתי-ספר עם 320 תלמיד בקיבוצים ובמושבים ותיקים. בתי-הספר לנוער עובד בקיבוצים הם בסגרת עליית-הנוער.

חלוקת בתי-הספר לנוער עובד בהתאם למצבות היא:
19 בתי-ספר ממלכתיים בהם לומדים 724 תלמידים ו-19 בתי-ספר ממלכתיים-דתיים בהם לומדים 461 תלמידים.

ארסה לעצמי להביא בפניכם מספר בעיות בהן אנו מתלבטים, ואתחיל בעצם הגשתן של חוק חינוך חובה. כאן אין בדעתי לדבר על הקיבוצים, לא מתוך התנגדות פרינציפיונית כמובן, אלא טעום שהבעיות הסהותיות של הנגב אינן מתגלות בקיבוצים אלא ביישוב-עולים. אם אין לוקחים בחשבון את הקיבוצים אפשר לומר שחוק חינוך חובה מתבטא בנגב רק להלכה, אפילו באותה סגרת שהיא הסגורת ביותר - בסגרת בתי-הספר היסודיים.

אסתקד היו בבאר-שבע כ-3,000 ילדים בגיל בית-הספר היסודי ומהם למדו למעשה רק 2,000 ילד, וזאת למרות פעולותיה של האדמיניסטרציה העירונית, שהיא עושה מאד לכל בעיות החינוך ועושה את הכל שיש לאל ידה לעשות. גם הסנה, למרות פעולות שונות שנעשו בשטח זה, אנו מסערים שבבאר-שבע בלבד נשארו עדיין מחוץ לכתלי בתי-הספר כ-500 ילדים בגיל חינוך חובה. ואין הדבר כך טעום שהמצב בבאר-שבע הוא הגרוע ביותר; להיפך, יש להניח שהמצב במקומות אחרים הוא עוד יותר גרוע. ישנן סיבות שונות לקיום מצב זה ואחת מהן היא העדרם המוחלט כמעט של סירותים טובעים - העדר עובדות סוציאליות ואחיות הסוציאליות המטפלות גם בשליחת ילדים לבית-הספר.

אסתקד חקרנו בטקצת את הרכב הגילים של אותם הילדים בגיל חינוך חובה שאינם מבקרים בבית-הספר ונתברר לנו דבר טפתי, בדרך כלל ההטערה היא שאחוז הנועדרים מבית-הספר עולה עם העליה בגיל הילדים, אבל לאחר החקירה נתברר שהמצב בעיר איננו כך, ואחוז הנועדרים מבית-הספר שווה בכל גיל ובגיל.

בכפרים המצב הוא שונה. חקרנו את המצב ב-20 מושבי-עולים טיפוסיים, המאוכלסים רובם על-ידי בני עדות הטזרח. החוקר הקיף כ-1,000 ילדים בגיל 15 - 6 הלומדים בתי-הספר היסודיים, והנה חלוקת הילדים לפי הגילים: בני 6 היו 170 ילדים, בני 7 - 170 ילדים, בני 8 - 133 ילדים, בני 9 - 116 ילדים, בני 10 - 105 ילדים, בני 11 - 91 ילדים, בני 12 - 93 ילדים, בני 13 - 78 ילדים, בני 14 - 45 ילדים, בני 15 - 10 ילדים.

הפחת לפי הנתונים הללו הוא ברור ביותר. אני רוצה להדגיש שאלו הן עדות הטזרח ואצלן תנודות הילודה בעקבות הטלחמה טורצטות פחות מאשר אצל עדות המערב. על כן נראה לי שלא נסגה אם נאמר שכל שנתון באותם מושבי-העולים שחקרנו סקיף כ-170 - 160 ילדים. אם הנחת זו נכונה, הרי אנו עומדים בפני מצב כזה שחלל מגיל 8 חמישית מכל הילדים בגיל זה אינם מבקרים בבית-הספר - ואם אני מדבר על חוסר ביקור כוונתי לילדים טרגלים לא דרכה טעולם על טפתן בית-הספר; סליט מהילדים בגיל 10 - 9 אינם מבקרים בבית-הספר; בגיל 12 - 11 סתי חטיטיות מילדים בגיל זה נעדרים מבית-הספר; בגיל 13 - 15 עולה מספר ילדים שאינם מבקרים בבית-הספר על 50%.

תמונה כזאת מתקבלת בבתי-הספר במושב-עולים, ואני רוצה לציין שהיא עוד ורודה מדי, מפני שהמספרים שמסרתי לעיל הם מספרי ילדים הרטוטטים ביוסן בית-הספר ואינם כוללים את החיסודים שאחוזם גבוה ביותר.

או.

סר סימון:

יש להבחין בין סני סוגי חיסורים: חיסורים בימים כתיקונם וחסורים עונתיים. כאשר יסנה תקופה של עבודות עונתיות, כמו שתילת בצל או הוצאת תפוחי-אדמה מתרוקן בית-הספר בכפר תלטידיו. בתקופה כזאת בבית-ספר בו היו רשומים 53 ילדים מצאתי 5 תלמידים בלבד. אף בימים כתיקונם, מחוץ לתקופות של עבודות עונתיות, העדר 30% של התלמידים אינו תופעה נדירה.

אפשר כמובן לומר שקיים חוק חינוך חובה וציתן להפעיל את המסורה במקרה של עבירה על החוק. הייתי מעוניין מאד לדעת מה חוסבים חברי ועדת החינוך והתרבות בענין זה. עלי לומר שאנחנו זהירים מאד בהפעלת המסורה, לא רק בגלל הקטיים הסכניים הקטורים בזה, אלא מפני שנראה לנו כי בעיית אי-ביקור ילדים בבית-הספר היא בעיה ציבורית סוציאלית טעמיקה. אחזור לדבר עליה כאשר אכיר את בעיית היחסים בין בית-הספר לבין ההורים. אנו מנהלים עם ההורים מאבק קשה לא רק על שליחת הילדים לבית-הספר, אלא על נפסם של ההורים ועל זיקתם למדינת ישראל בכלל. על כן אינני יודע אם זה כל-כך נכון להביא ילדים לבית-הספר באמצעות סריקות של המסורה. זוהי בעיה חסורה מאד, ואני כשלעצמי וחברי העובדים אתי התקטינו לסכם מה היא הדרך הנכונה בה יש ללכת.

אם זהו המצב ביחס למסגרת התקינה ביותר באופן יחסי, הרי על אחת כמה וכמה אין המצב מזהיר ביחס למסגרת שהיא פרובלמטית בארץ כולה - ביחס לבתי-ספר לנוער עובד.

המספר הרשמי של נערים עובדים הלומדים בבתי-ספר לנוער עובד במחוז הנגב כולו מגיע ל-1,200. אולם יש לזכור כי בכל מחוז הדרום, מחוץ לקיבוצים ומוטבים ותיקים, לומדים בכיתות ח' פחות מ-100 ילדים. כלומר, למעשה כל הילדים אשר עוזבים את בית-הספר היסודי לא סיימו את חוק לימודיהם בבית-הספר הזה, ולכן היינו צריכים להגיע במסגרת בתי-ספר לנוער עובד למספר תלמידים גדול פילוסוה מהמספר אליו הגענו. עלי לציין, כי לצערי איננו מסוכנעים אם המספר של 1,200 תלמידים רשומים אכן מסקף את המציאות. לא פעם קרה שבלב דואב צריכים היינו לסגור בית-ספר לנוער עובד מפני שראינו שקיום בית-הספר הוא פיקציה בלבד - הסורה היה סקבל את מסכורתו, אבל הילדים לא היו באים לבית-הספר. אפשרויות הפיקוח שלנו מוגבלות ואני צריך להודות ולהתוודות שאינני מסוכנע במאה אחוז אם אמנם מספר הרשומים בבתי-ספר לנוער עובד מתאים למספר הלומדים למעשה. אם ישנן תנודות רציניות ביותר בביקורי תלמידים בבתי-הספר היסודיים, הרי תנודות אלו גדולות פי כמה בבתי-ספר לנוער עובד. לא פעם עומדים אנו בפני בעיה כאשר נתקלים בבית-ספר לנוער עובד בכיתה בת 5 תלמידים בלבד. מצד אחד עלינו לסגור אותה, אולם מצד שני מסביר הסורה שהוא נתון בעצם המאבק למסוך את הילדים לבית-הספר ומבקש שיתנו לו לקיים את הכיתה. בסיכום, המסגרת של בתי-הספר לנוער עובד רב העירפול בה ואינני יכול לומר שלמדנו בעיה זו על בוריה.

אשר לגני-הילדים, בכפרים הביקור בהם הוא סלא, והסיבה היא פטוטה - הלימוד ניתן חינם אין כסף. חוססני טבערי עולים הביקור בגנים אינו עולה על 60% מכלל הילדים שצריכים לבקר בהם. סיבת הדבר היא טבערים קיימת חובת תשלום, אם כי תשלום לא גבוה, אבל ההורים לא מוכנים להתחייב אפילו לכך ולכן אינם שולחים את ילדיהם לבן.

הינ'ר ט. פרטיץ: האם טענם הוא כל-כך קשה שאינם מסוגלים לסלם או סזוהי התנגדות עקרונית לתשלום?

סר סימון:

בלי ספק במקרים רבים טענם של ההורים קשה מאד. אבל הבעיה כאן היא כיצד היה נוהג במקרה כזה אב אשר מתיחס לילדיו בצורה שאנו רגילים לראותה בישוב הוותיק. עוד אנע בבעיה זו שהיא, לדעתי, יסוד-היסודות של יחס ההורים בישובי-העולים אל מוסדות החינוך. בהזדמנות זאת הייתי רוצה להדגיש דבר שידוע אולי בפורום זה והוא: חסיבותו המכרעת של גן-הילדים בישובי-עולים.

או.

סר סימון: ביטובים אלה הילדים אינם טחוקים; אינם רואים צעצוע, ספר או תמונה, הם אינם שומעים גללים ראשונים של הספה העברית ואינם קולטים את המושגים הראשונים אלא בגן. לטרגו טן הטציות סילדים אטר לא ביקרו בגן מפגרים בהתפתחותם טלכתחילה לפחות בטנה.

בעיה טניה מארסה לעצמי להביא בפניכם היא בעיית הטבנה האנורטלי טל בתי-הספר.

דיברתי קודם על טחקר טערטנו בקרב 1,000 ילדים ט-20 טוטבי-עולים. אם נטווה חלוקת ילדים אלה לפי גילים אל חלוקתם לפי כיתות נראה - ותמונה זאת היא אנפיינית למחוז כולו - טלעוטת 170 ילדים בני 6 נטצאים בכיתה א' 329 ילדים; לעוטת 170 בני 7 נטצאים בכיתה ב' 236 ילדים; לעוטת 133 ילדים בגיל 8 טבקרים בכיתה ג' 219 ילדים; לעוטת 116 ילדים בגיל 9 טבקרים בכיתה ד' 140 ילדים; לעוטת 105 ילדים בגיל 10 טבקרים בכיתה ה' 62 ילדים; לעוטת 91 ילדים בגיל 11 נטצאים בכיתה ו' 25 ילדים. כיתה ז' כלל אינה קיימת, ולא רק באותם 20 טוטבי-עולים טחקרנו, אלא אין טפק טבאף טוטבי-עולים בטחוז הדרום כולו אינה קיימת כיתה גבוהה יותר טכיתה ו'. פירוש הדבר טבטקוטות אלה בכל כיתה טכיתות היסוד - היינו כיתות ד' - א' - לומדים ילדים רבים אטר לפי גילם צריכים היו ללטוד בכיתה הרבה יותר גבוהה.

אם נבדוק את האחוזים נראה טבטלוט כיתות-היסוד נטצאים 80% טכלל הילדים הטבקרים בבית-הספר. בכיתה א' רק 55% טהילדים הם בגיל טל כיתה א', כל היתר קטיטים וותר, בכיתה ב' 30% טהילדים הם בגיל הטתאים, בכיתה ג' - 10% ובכיתה ד' רק 8%.

הרכב הכיתות בטנת טטי"ג - הטתאים פחות או יותר להרכב הכיתות בטנה זו - טראה כי בכיתה א' נטצאים 38,5% טכל הילדים הלומדים בבית-הספר ובכיתה ו' רק 1,8%. כאטר ראינו דבר זה בטעם הראטונה טערנו טהרכב הגילים הוא כזה. בדקנו את חלוקת הילדים לפי הגילים ונתברר לנו, כי טספר הילדים בכל גיל וגיל טווה פחות או יותר, החלוקה לפי הגילים בטחוז הדרום טתאיטה בערך לחלוקה ביתר חלקי הארץ, אולם החלוקה לפי כיתות בטחוז הדרום טונה לחלוטין טהטצב ביתר חלקי הארץ, כי בדרום ההבדל בין טספר הילדים בכיתה א' לבין כיתה ו' הוא גדול טמד.

אדגים זאת. לטסל בבאר-טבע רק 8% טילדים בני 11 טהיו צריכים ללטוד בכיתה ו' אטנם לטרו בה; 75% טבני 11 לטרו בכיתות-יסוד.

פירוש הדבר הוא טטכיוון ובטקרה הטוב ביותר עוזבים הילדים את בית-הספר בהגיעם לגיל 14, הרי כל הילדים טטפטיקים ללטוד בגיל זה יוצאים את בית-הספר בהיותם מצויידיים בידיעות טל כיתות-יסוד לכל היותר. למטשה התמונה קודרת עוד יותר, טפני טכיתות ו' - א' ננגב אינן טוות ברטתן לכיתות ו' - א' בארץ כולה. דבר זה חקרנו אטתקד בבאר-טבע וטצאנו ט-70% טכלל הכיתות בבתי-הספר פיגרו לפחות בטנה אחת לעוטת כיתות בטחוזות אחרים. הפיגור טל שנה הוא לגבי טקצועות-יסוד כטו כתיב, קריאה, עברית וטטבון. בטקצועות אחרים הפיגור גדול הרבה יותר.

הפיגור בכפרים הוא עוד יותר חטור וטגיע בדרך כלל למטוצע טל שנה וחצי עד טנתיים טכיתה ג' ואילך. הבעיה העיקרית טקייטת כאן היא בעיית הספה. הדבר פחות חטור בעיה, טטם בכל זאת קייטת טיטביוזה טטוייטת, אבל בכפרים עדתיים העברית היא טפה זרה טטט, היא טפה רטטית בלבד, כטם טהיתה פעם הספה האנגלית בארץ.

אטפקס אחר טל אותה הבעיה הוא ההטרוגניות הרבה טל תילים בכיתה. בבאר-טבע, בכיתה ג', בה טבקרים 41 ילדים, לומדים לפי טכנית ליטודים טל טוף כיתה א' וראטית כיתה ב'. הרכב הילדים לפי הגילים באותה הכיתה הוא כדלקטן: 2 ילדים בגיל 8, 7 ילדים בגיל 9, 16 ילדים בגיל 10, 5 ילדים בני 11, 4 ילדים בני 12 ו-7 ילדים בגיל 13.

או.

סר סימון: בכפר-עולים מסויים ישנה כיתה א'-ב' סרטת הלימודים בה מתאימה לכיתה א' של גן-ילדים. הרכב הילדים בה, לפי הגילים, הוא: 3 ילדים בני 6, 5 ילדים בני 7, 3 ילדים בני 8, 7 ילדים בני 9, 4 ילדים בני 10, 3 ילדים בני 11, ילד אחד בגיל 12. אם נצטרף את שני הפיגורים הללו, גם מבחינת גיל וגם מבחינת תכנית הלימודים, נראה באיזה בעיות חסרות נתקל מורה המלמד בכיתה שהיא הטרוגנית מכל הבחינות.

נכאן אנו באים לבעיית המורים. מבין 126 מורים המלמדים בסוסי-עולים 4 בלבד הם מורים מוסמכים. מבין 130 מורים המלמדים בערים 30 הם מוסמכים. יוצא, כי 87% של מורים המלמדים ביסובי-עולים הם בלתי-מוסמכים.

כדי לזרוק קצת אור על התמונה הקודרת הזאת ברצוני לומר טלה טובה על המורים הבלתי-מוסמכים. העתונות מרבה להוציא עליהם לעז ואי-אפשר לומר שאין בזה הצדקה מהרבה בחינוך. אבל ראיתי בין המורים הללו אנשים רבים שיט להם יחס חם ואבהי כלפי הילדים, והם קרובים לעדה אשר בקרבה הם יושבים יותר מאתנו. אולי לא נתון אדיאליזם הלכו לסם, אבל העובדה היא שהם עשו סלאכה אשר אף אחד מאתנו לא עשה אותה. הם הגיעו למקומות הקשים ביותר, חיו בתנאים הקשים ביותר והקיטו מסגרת. זאת יש לקחת בחשבון. כן יש לזכור כי מורים היושבים במקומות המרוחקים אין להם כל אפשרות להשתלם.

לדעתי, בטעה אם נראה רק את התמונה הסטאטית, אבל יחד עם זאת יש להכיר את המצב כמות שהוא על-מנת להסיק את המסקנות. והמצב הוא סמרבית המורים ביסובים-העולים מחוסרי ידיעות כלליות ואף ידיעות בספה העברית, ולא כל שכן סידיעותיהם בשטח החינוך הן קלוטות מאד. הסייעור הניתן על-ידם הוא במרבית המקרים סיעור פורמלי, יבס ומכני, ללא מסחק, ללא ציור, מסחק או מחול, ללא חיבון גופני וללא תכנים חינוכיים שעסויים היו לקרב את הילד לערכים שלנו. העבודה העצמית בכיתות הבלתי-מודרגות האלו כמות כאין. ראשית, מפני שהמורה אינו יודע כיצד לארגן אותה כי לא למד זאת, ושנית - מסום שבדרך כלל חסרים מכסירי-העזר הדרוסיים לכך. המראה החצוני של בית-הספר הוא מדכא ביותר, ללא תמונה, ללא וילון, ללא כל בינה ופרח, לעתים קרובות מלוכלך, מוזנח ובלתי-מתוקן ובכל סוררת אווירה של טעום, כייעור וטטטום.

מה שהילדים מקבלים במסגרת זאת הוא במקרה הטוב ביותר הקניית ידיעות טכניות ללא הקניית זיקה מסס. וכאן הבעיה היא טאם בית-הספר ביסובים הוותיקים הוא רק חלק מחיבון הילד, טאם הסטביזציה ביסובים הטעורבים מחיטה את תהליך קליטתם של ילדי-העולים, הרי ביסובי-עולים בלתי טעורבים נועד לבית-הספר תפקיד מחנך מסס, הוא נציגה של היהדות, של האומה ושל מדינת ישראל, על כל הערכים הכרוכים בזה. ואם המורה אף הוא נציג המדינה נשאלת השאלה כיצד מסוגל הוא לבצע את התפקידים הגדולים שנועדו לו אם הוא עצמו חדס בארץ זרות בקלט בה ואם גם הוא נתון - לא בטעט בגלל עוונותינו הרבים ויחסנו הלא-נכון לעדות המזרח - באותו מסבר האופייני בכלל לאנטי העליה החדשה. ולא פעם נתקלים אנו בסורה אשר במקום להיות נוסא של תהליך הקליטה מהווה עדיין מוסא של הקליטה. ואם כך הוא המצב לגבי מורים, הרי על אחת כמה וכמה שזהו המצב ביחס לרקע המספחתי-החברתי של הילדים.

אין לי צורך להציג בפניכם/את חסיבותם של ההורים כגורם מחנך. אולם תוך כדי טיפולנו במספחות העולים ותוך כדי ליטוד המציאות הבעיני לרביזיה של כמה וכמה מוסגים. יש לנו מוסג על אב יהודי ועל אם יהודיה אשר מוכנים לרעוב ובלבד לספק אוכל לילדיהם. מוסג זה בין העולים האלה הוא לא תטיד נכון. כאן קיימת מסגרת פטריארכלית בטלוא מובן הטלה והאב קודם לכל. אם אין מספיק אוכל במספחה, תחילה אוכל האב ואחריו יתר בני המספחה. וראיתי בנגב בחורף ילדים יטנים על הרצפה ללא שטיכה, מפני שבבית היתה רק מיטה אחת ובה ישנו ההורים. במספחות העולים קיימת אף הבעיה של אכילה לטובע, והצפיפות בבית היא גדולה מאד. לילד אין פינה מסלו, קפרי-קריאה ומסחקים הם דברים שלא שמע עליהם. גם יחס ההורים אל הילד הוא אחר מזה שאנו רגילים לו. אינני אומר שזהו יחס נסול-אהבה, אבל לנו ברור שהאב צריך לטוחח עם ילדו; סם זה אינו מובן. הילד אינו שותף להווי המספחתי וכל מה שאנו קוראים לו זירוז תרבותי אינו קיים סם.

יחס ההורים אל בית-הספר הוא יחס של אדיטות, אם לא של איבה, וזוהי אחת הבעיות החסרות והקסות ביותר עבורנו. ספה ומנהגים טובים, חוסרת המצב הכלכלי, חוסר התמצאות בארץ החדשה וגענועים נסתרם אל העבר, רגס בחיתות שלא פעם טפעע בו משהו הקרוב לסנאה כלפי אלה שרואים

או.

אותם כשליטים - כל אלה מביאים לידי כך שההורים רואים בבית-הספר דבר של הרסות ולא דבר שלהם. הנה לפני ימים מספר קרה אצלנו מקרה שאחד ממוסבי העולים היה לו סכסוך מים עם הסוכנות היהודית. הצעד הראשון שתוכנן הכפר נקטו בו לאות מחאה היתה סגירת בית-הספר וגן-הילדים וגירוש הסורה והגננת מן הכפר.

ראש העיר באר-שבע, מר טוביהו, סיפר לי שלא פעם בא אליו אב, עולה חדש, ואיים שאם העיריה לא תוותר לו על הטסים יוציא את ילדו מבית-הספר.

אם הורים הם אנאלפבתיים ואם יש להם מסק שהילדים צריכים לעבוד בו - וכאן גם ילדים בני 6 הולכים כבר לעבוד במסק - הרי ברור שאין להם כל ענין בשליחת הילד לבית-הספר. אינני צריך לדבר כאן על הסכנה האינסופית כאשר תהום כזאת פעורה בין בית-הספר ובין הורי הילדים. אבל יחד עם זאת, גם באפלה זו ישנן נקודות-אור. ישנם יסובים בהם נמצאים מורים שמסירותם אינה יודעת גבול ומורים לא בלאו והצליחו לקטור קטרים עם ההורים ולהתגבר על הקשיים שעמדו בפניהם. ברור שבסמך זה נועד תפקיד גדול יותר לטורה בן אותה העדה שעליה נמנים גם יוסבי הכפר.

בשבת ובמועד ריק מוסב-עולים מוציגי היסוב הוותיק. אם ישנו בכפר מורה או גננת, אם ישנו חובס או פקיד צרכניה, אם ישנו נהג או מדריך חברתי או חקלאי - לא ימצא איס שהם בכפר בימי שבת ומועד. לפחות יום העצמאות, ביום ו', עבודתי 6 כפרים ובאף אחד מהם לא מצאתי מורה, גננת או נציג אחר של ארץ-ישראל הוותיקה. סאלתי את תושבי הכפרים מה עשו יום קודם לכן, ביום העצמאות, וענו לי שלא עשו דבר, לא היה כל הבדל בין יום זה לבין ימי חול אחרים. במקרה הסוב ביותר נסע אוטו-מסא למצעד ברטלה, ואלה מאנסי הכפר שלא נסעו יצאו לעבוד בשדות כבכל יום אחר.

לדעתי, אם לא ייעשה במסך זה משהו מהפכני - ולא רק במסגרת מסוד החינוך, אפסוד היה לסלוח לכפרים אלה מחלקות נח"ל - קיימת סכנה חסורה של יצירת גלות בתוך חירות.

וכמה טלים על תוצאות המצב שתאדתי לעיל. לא יפלא אם לאחר הנתונים שהבאתי אוסר כי קיימים סימנים מדאיגים מאד של הפרעות בהתפתחות הילדים, קודם כל מבחינה גופנית. ניסיתי כבר להתריע בכמה מקומות שאינם נובעים למסוד החינוך על חוסך כל דאגה לבריאות הילדים ביסובי עולים. פרט לבאר-שבע, שגם סם באבקנו שנה עד שקיבלנו רופא, אין בכל מחוז הנגב רופא בית-ספר. כאן יש כמובן להוציא מהכלל את הקיבוצים ואת המוסבבים הוותיקים. אמנם מפקידה לפקידה מגיעה ליסובי-עולים אחות וגם קופת-חולים מספקת שירות רפואי אם ילד חולה, אבל כל אותם הדברים שהיו בשבילנו מובנים סאליו, כמו ביקורת בריאות, בדיקת ראשים, שקילת הילדים וכו' הם מבחינת לא ייראו בטקסות האלה. לא אדבר כבר על הכנסת ועל הגזנת, אבל נתקלתי במספר מקרים כאשר הסורה אסר לי שהילדים אינם לומדים מפני שהם פשוט אינם רואים. אמרתי לו שירכיב לילדים מסקפיים, אבל הוא ענה לי שהאב אינו רוצה לנסוע עם הילד לרופא, ואילו לכפר רופא אף פעם אינו בא. על כן ישנם פיגורים שסיבתם היא פיזית בלבד, ואנו מתיחסים לדבר באולת-יד.

כאן ברצוני לומר משהו לסבך המפעל אסר עוסה רבות אם כי אפשרויותיו מצומצמות - מפעל התזונה. צריך לעשות את הכל כדי שלא ייסאר אף בית-ספר אחר, הן במוסבי-עולים והן ביסוב עירוני, שבו לא יקבלו הילדים לפחות ארוחה אחת שלמה ליום. כל מי שנזכח לדעת כיצד הילדים האלה אוכלים בדחילו ורחיטו מסס מבין שהאוכל הוא אחד הדברים היסודיים שחסר להם, ואם אין קסח אין תורה. לא פעם קורה שילד הבא להרסם לבית-הספר טוען שהוא בן 12 ואילו הטנהל או הסורה אוסר שהילד בוודאי טועה והוא רק בן 9. אולם אחר-כך מתברר שהילד באמת בן 12, אלא שהוא נראה הרבה יותר קטן מכפי גילו.

לטדנו להתיחס בזהירות רבה למבחני האינטליגנציה, כי המבחנים המקובלים אינם מתאימים לילדים שלנו. באחד מבתי-הספר בבאר-שבע.

מר סיטון:

ערכה רופאה פטיכולוג ידועה מבחן אינטליגנציה, מבחן לא טילולי אשר מבוסס על ציורים בלבד. מבין 300 הילדים שנבדקו 22% בלבד היו ברמה בינונית או למעלה מזה. כל היתר היו סובנורמליים, בין אם פיגור פיגור קל או חסור. אולם נטבה שביאה חסורה אם נראה תמונה זאת כתמונה קונסטנטית. אנו מסוכנעים שאין כל פיגור קונסטנטיות בילדים האלה; הפיגורים שנבדלו בהם הם תוצאה כל הגורמים הסוציאליים, הנפטיים והמספחתיים שתארתי בפניכם. ולא מקרה הוא ש-50% מהציורים במבחן הראו פרטים אסוציונליים שדי בהם בלבד כדי לעכב את התפתחות הילדים, אך ידועים לי מקרים של ילדים בעלי I.Q. של 75 נקודות, אשר הועברו לסביבה נורמלית ושם התפתחו בצורה נורמלית בהחלט, ככל יתר הילדים. פירוש הדבר, שהילדים כמושבי-עולים מסוגלים להתפתח ויכולים לגדול ולהיות אזרחים מצויינים, אלא שחייבים לחנך אותם ולהעבירם לסביבה נורמלית. הצרה היא שאין לנו מספיק מורים לחינוך הילדים האלה וככל שפצב זה נמשך יותר ויותר קשה יותר לתקנו.

יש לקחת בחשבון סמבתי-הספר האלה יוצא אחוז גבוה מאד של בורים ובורים לטחצה, ללא ידיעות בחפה העברית, ללא ידיעה מסשית של קדרא וכתוב וכן ללא זיקה לערכי הלאום שלנו. מזה נובעת סכנה חסורה של עזובה בקרב הנוער. אנו מעריכים שכסבי סליט של הנוער בנגב נמצאים מחוץ לכל מסגרת חינוכית, בפרט בערי-עולים שסם חלק מהנוער הוא מחוסר-עבודה וגם אינו מבקר בבית-הספר.

אני חייב בפורום זה לעסוד על כך שקיימת סכנה מסשית ביותר סדור שלם ילך לאיבוד. עלינו לראות זאת בעיניים פקוחות כדי שנוכל להקדים רפואה לסכה או לפחות לא לאחרה. מתוך התעסקות בבעיה זו אנו מסוכנעים שאין כאן גזירת גודל של קיום סכנה בחותת-שכל. הילדים הם נחמדים מאד, הם בעלי-מרץ ובעלי כשרון הבעה טבעי שאין כמותו והם מסוגלים להתפתח. השאלה היא איך להתגבר על הקשיים העוטדים בדרכנו. וגם כאן ישנן נקודות-אור, ישנם מורים, מורים בלתי-טוטטכים, מססירותם לילדים ולתפקידם היא ללא גבול. ישנו בבאר-טבע מורה אשר עזב בית-ספר ותק בעסק-חפז, בא לבאר-טבע והפך את בית-ספרו ליצירה חינוכית מפורגה ראשונה. זאת אומרת, שניתן להתגבר על המצב הקיים. לא אתימר לדעת פתרונים. חברי ואני צריכים עוד לסבת על סדוכה זאת ואני חושב שאין אנו יודעים עדיין מספיק בשטח זה. אבל בכל זאת ארסה לעצמי להצביע על כמה כיווני-מבטם יש להתקדם.

ראשית סוכרחים להביא לישובי-עולים מורים בעלי הכשרה מתאימה, בעלי נסיון ומסודרת. אני מבין שיסנה החלטה בדורה של מסוד החינוך שכל מורה חדש ילך לישוב-עולים, ואני תקווה סדבר זה יתגסם.

יחד עם זאת אין אנו יכולים לסמוך ולהתפק בזא בלבד, מפני שאיננו מאטין סטורה יוצא אטכנו, פולין או רוסיה יטב לאורך-חיים בכפר טוניסאי. הוא לא יטב בכפר כזה זמן רב לא רק בגלל תנאי החיים הקשים, אלא גם בגלל הבדירות החברתית. על כן עלינו לעשות כל מה שבאפשרותנו כדי להעלות רמתם של אותם המורים היוטבים כיום בכפרים ועושים את מלאכתם באמונה, במידה שבכלל ניתן להעלות את רמתם.

הוועדה שטעה בוודאי על תכניתו של סוד החינוך בדבר הקמת בית-ספר לסורי כפר, והתנאי להתקבל בו הוא שבטסן שנים מספר יטב המורה בכפר ישיבת-קבע, 7 ימים בשבוע, יחד עם מטפחתו. זהו דבר חשוב מאד, אבל אל לנו לחשוב שבדרך זו פתרנו את כל הבעיה. אף אם נצליח בקודם זה, מתוך בחירה זהירה של המועמדים, לא דיינו. תהליך הכשרת המורה הוא תהליך של שנים רבות וברור שאנו סוכרחים להגיע לידי הגברת טנגנון הפיקוח וההדרכה. היום המצב בטח הפיקוח הוא שבגלל מספרם הטועט של התפקחים העוטדים לרשותנו אנו יכולים לבקר כל מורה לא יותר מפעמיים בשנה. זוהי ברכה לבטלה מטום שתפקידו של התפקח אינו רק בהערכת המורה; תפקידו הוא להקים את מסגרת בית-הספר, לחשוף את החיוב הטמון במורה ולפתח אותו.

או.

מר סימון:

אם בית-הספר הוא המקום היחידי בו יכול הילד לקבל חינוך ציוני-ישראלי, הרי זה צריך להיות בית-חינוך - איננו מתכוון למוסד החינוכי הזרטי בחינוך - מקום בו הילד יאכל, יתרחץ, יכין את שעוריו ויחיה את חייו באופן שאינו יכול להיות בביתו. אם נצליח ליצור הורי ישראלי של חג וטועד - ואני מקווה שנצליח בזה - נוכל בדרך זו להתקרב אל ההורים ולמצוא את הקשר אתם.

אשר לענין בתי-הספר לנוער עובד, הרי לסדנו טן הנסיון, כי במידה שהצמדנו את ליטודי היסוד להכשרה המקצועית וניסינו להקים בתי-ספר לנוער עובד לפי המתכונת הישנה נכסלנו.

לגבי גני-הילדים בישובי-עולים אנו רוצים למצוא דרך שלא יאיים על ההורים תלום סכר-הלימוד והילדים במקומות אלה יכנסו לגן בגיל 4.

דבר הנראה לי כחשוב ביותר דווקא בגב הוא תיאום פעולתם של מוסדות שונים המתחילים לטפל באותן הבעיות. הנה, למשל, פתח משרד העבודה באחד הישובים קורס לתפירה. זהו מפעל טבורן טאר כשלעצמו, ויש לסטוח על הקטנו, אלא שלפחות יום פתיחת המפעל כל הבנות בגיל 11 שלמדו בבית-הספר עזבו אותו והלכו לקורס. לאחר זאת עמדנו בפני הבעיה אם יש לתבוע את סגירת הקורס.

על כן אני חושב שיש להקים מוסד מרכזי אשר יתאם את הפעולות החינוכיות-המקצועיות של כל הגורמים המטפלים בזה. כי אם לא - חוסס אני שמחוסר תיאום בגיע לידי מצב אשר עלול לגרום אחריו תוצאות שליליות.

ואסיים בדבר שהוא אולי בגדר חלום, אבל יתכן שזהו המקום להסמיע אותו.

כל מי שמסייר בכפרים אלה יודע את בעיית הבדידות האופפת אותם. היהודים הגרים בטוסבי הנגב חיים בהרגשה שהם "בייטיבס". הנה, למשל, יום לפני חג הפסח ביקרתי בטבסחים - מוסד נידח טאר טול רפיה - שיושבים בו עולים מצפון עירק. ההורים כולם אנאלפבתיים, אך הילדים נפלאים, אינטליגנטיים וחסונים. יסבתי שם בסיעור כאשר הטורה הסביר את הגדת פסח ודיבר על ארבעת הבנים. שאלתי את הילדים אם יכולים לתאר לעצמם שגם כיום ישנו דסע כזה אשר אומר: להם ולא לו. קם אחד הילדים ואמר: בארצות-הברית ישנם יהודים שלא איכפת להם מה שנעשה כאן. קם ילד טני ואמר: אולי גם בתל-אביב ישנם יהודים שלא איכפת להם מה שנעשה בטבסחים.

אם אנו רוצים להסלים את מפעל הקליטה עלינו להסיר את החרפה של ישראל א' וישראל ב'. ודבר זה אפשרי רק אם אנסי היטוב הוותיק ילכו לגור במקומות החדשים לפחות למשך טנים מספר. אני טתאר לעצמי טאם תבונ לישוב עולים נידח טחלקת נח"ל הסורכת טנוער ישראלי, וחילי הנח"ל יצאו יחד עם תושבי הכפר לטפירה, יעבדו אתם בטדות ובכל מקום אחד ואף ילמדו בבית-הספר אם הם טוכשרים לזה, ואם כל זה ייעשה לא טתוך הסמכלות טגבוה, אלא טתוך טותפות וטתוך רצון לחטוף טרידי תרבות עתיקה של טבטי ישראל - אז רק נתחיל לקלוט אותם ואף נצליח בזה.

ויטנם כבר צעדים ראטונים רציניים בכיוון זה, הגה בית-הספר הריאלי בחיפה, ביזמת פרופ' בנטוויץ, טלח את תלמידי הטגמת הפדאגוגית לטבוע יטים לפרחבים - טוטב עולים בנגב. הקטרים טנקטרו טוך טבוע זה הלו כה אטיצים, עד כי התלמידיים רוצים לחזור לטוטב בחופס הגדול ולסדר קייטנה לילדי הטוטב.

ולטיום אחזור ואדגיש טילדי הנגב הם ילדים ככל הילדים ואולי אף יותר טזה. הם פתוחים לטגע אנוטי, נתונים להטפעה וטטאים לרוך ולטביות. הם טצפים ליד טדריכה יותר טטה טאנו רגילים לראות אאל הילדים ביטובים הוותיקים והם יכולים להבנות ואולי גם אנטנו ניכנה ליום.

או.

מה הם הסיכויים להקמת בתי-ספר אזוריים
בנגב והתפתחותם?

ד. כפרית

היו"ר ש. פרסיץ:

הדברים שטר סיטון הסמיע בפנינו מצריכים עיון
רב והתעסקות לפני שנוכל לדון בהם. לכן אני
מציעה שנסתפק ביום בשאלות בלבד ואת הוויכוח נתחיל בעוד שבועיים, לאחר
שנסמע גם סקירה על מצב בתי-הספר בגליל.

ח. נוגר:

נהניתי מאד מדברי טר סיטון וראיתי עולם חדש
נפתח לפני. הנה היהודים האלה, הגרים כיום בנגב,
ישבו בגולה וספרו על יהדותם והיתה להם צחח חיים מסלהם. נשאלת השאלה
אם סטרתנו צריכה להיות סינוי הסקפותיהם או שיש להשתמש בערכים שנסתמרו
אצלם ולפתח אותם. ניקח לדוגמה את יחסי הבנים אל ההורים. הילדים יודעים
שעליהם לכבד את הוריהם. האם יש לסטור על יחס זה או לא?
היהודים האלה הביאו אתם טורים וטורים אלה
קרובים להם יותר מאשר טורים יוצאי ארצות אירופה. לכן יש להעסיקם
בהוראה גם בארץ ולהוציאם להסתלמות.
היו חילוקי-דעות בקשר למשכורת שצריכה להסתלם
למורה בלתי-מוסמך. לדעתי, אם פעסיקים מורה בלתי-מוסמך וסוטכים עליו
עד כדי כך שטוטרים לו כיתה, אין לנכות מסשכורתו סכום כסף מסויים כדי
הנדיל בינו לבין מורה מוסמך. דבר זה רק יוצר מרידות בין המורים האלה
וטעורר בהם הרגשה של נחיתות-דרגה.

טר סיטון אמר שכזמן העונות הבוערות בחקלאות
עוזבים הילדים את בתי-הספר והולכים לעבוד בסדות. אני שמח מאד לשמוע
זאת. לדעתי, גם המורה צריך לצאת יחד עם הכיתה לשדה. לא יתכן שתהיה
התנגדות בין בית-הספר לבין העבודה בשדה ולא יתכן שהילדים ישבו וילמדו
בזמן שהוריהם יעבדו בחוץ, בעת הקציר או הזריעה. בית-הספר הוא אטר צריך
להכין את הילדים לעבודה. אם הילדים ידעו שבבית-הספר אפשר ללמוד דברים
הנחוצים לעבודה בחקלאות הם יבואו ללמוד. על כן אין להעמיד את בית-הספר
כנגד עבודת האדמה, אלא יש לראותם כשני יסודות הטלטיים אחז את השני.

אטר ליהודים האלה בכלל, אל נאמר שהם אבודים
או יהיו אבודים אם לא יתסוגו בתרבות הסערב. יש לחם תרבות מסלהם וצריך
לפתח אותה.

בטיכום בדצוני לומר כי המצאותו של טר סיטון
בנגב והיותו אחראי על סחוז זה הם ערובה מספקת להתפתחות בתי-הספר
בטקום וקידום עניני החינוך בכלל.

טר טריד: בדצוני להוסיף מלים אחדות בעקבות דבריו של
טר סיטון.

ראשית, איש טאתנו לא הגיע לגבול היאוס בגלל
מצב החינוך בישובי-העולים. בעיית הביקור הסדיר בכפרי-עולים וביצוע
חוק חינוך חובה בכל מאת האחוזים לא תיפתר בטלואה בקרוב. בעיה זו קיימת
לא רק אצלנו; היא קיימת בארצות רבות, גדולות וותיקות, ובטידה שידוע לי,
אין אף ארץ בעולם שהצליחה לבצע בכל מאת האחוזים את חוק חינוך חובה.
בעיית ביקור בלתי-סדיר קיימת בעיקר בקצווי הכרך ובכפרים שהם נחטלים
טכנינה תרבותית וחברתית.

אני רואה את הטאבק בין בית-הספר לבין ההורים
כטאבק אטר ייטשך עוד זמן רב. אפשר כטובן להקטין את מטרי העדרות
סבית-הספר, אבל גם בעזרת הטטטרה לא נפתרר את הבעיה לחלוטין. אני סכיר
ארצות בהן מוטיבים בבית-הסוהר אב טאינו שולח את ילדו לבית-הספר, אולם
לאחר שהאב מסתחרר טטאכר: הוא אוסר: ובכל זאת לא אטלח את בני
ללמוד.

בארץ אופייני היחס האדיש של ההורים כלפי בית-
הספר לא רק לעולים החדשים היוטבים בנגב.

כולם סכירים בוודאי את הטפעל של גב' מיה רוזנברג אטר הקיטה
בטכונת טעריים ברחובות מוסדות ילדים שהקיפו ילדים טגיל הגן ועד גיל 16.
הילדים נטצאו בבית-הספר יום תטים, הם אכלו בו ואף קיבלו בגדים, והפל
ללא תטלום. אולם למרות כל זאת עזבו הילדים את בית-הספר ואטרו טאינים
רוצים עוד להסקות את הגילנות הליד בתי-הספר והבנינים שאותם בנתח
גב' רוזנברג כאילו טהרכוס טצברה בשעריים. כזה היה יחס ההורים והילדים

מר טריר:

אליה, אף-על-פי שהאנשים האלה נמצאו בארץ כבר למעלה מ-30 שנה. כאשר היא דרשה מהורים תשלום של 500 פרוטה לשנה הם איימו לוציא את הילדים מבית-הספר. עד היום ישנם בשעריים ילדים שאינם מבקרים בבית-הספר. לעומת זאת, הצייתי בשעריים אטבות אשר היו פעם תלמידות או רצו להיות נהיט הן מוסדות את ילדיהן לבית-הספר בחרדה רבה. אך תהליך זה נמשך למעלה מ-50 שנה.

מה אנו עושים לטען הקטנת העזובה?

ראשית, זקוקים אנו לפורים טובים, כל הסורים

3

הטובים יודעים לסוּך את הילד לבית-הספר אפילו אם הוא צריך לשם כך לברוח מן הבית. אנו זאמינים לנוכל הסנה להורים ליטובים אלה מורים מוטטכים בעלי-נסיון. וכאן אני רוצה עוד לציין שלעולים החדשים הטלה אין כל הערכה לגבי דברים הניתנים להם טבלי שיתאמצו להשיגם, לטפל בנינים שהסוכנות בנתה ביטובים הללו ואשר נהרסים ואין איש בא לתקנם, כי אין יושבי הכפרים טרגישים שהבתיים האלה שייכים להם. הוא הדין לגבי הסורים. הם רואים את הסורה כמי שוכפה עליהם טגבוה ולכן אין להם כל יחס כלפיו.

ידינה כבר הסכמה עקרונית מצד שר הבטחון על העברת

טגוייטים בוגרי טמינרים להוראה ביטובי-עולים, בוגרים אלה יעברו 3 חדשי אטונים ולאחר-מכן יסרתו שירות ללא תשלום בתור מורים.

כן נשתדל שכל טורה חדש יעבוד בשנים הראשונות לאחר הטטבתו ביטובי-עולים. יש לנו כבר נסיון בטטח זה, כי בטנה הראשונה לאחר קום המידנה שלחנו לבתי-ספר בטעברות טורות אשר זמן קצר לפני כן טייטו את הספינרים. הבנות האלו היו אדטללות טאד ביטיים הראשונים להיותן בטעברה, טפני טבאו לעולם חדש וזר להן. אך בטטך הזמן הן הצליחו להניח יטוד לבתי-הספר בטקוטות בהן היו, וכלום רואים הטפקחים את בתי-הספר הללו כנוקודת-אור לעוטת בתי-ספר אחרים.

עצם העובדה שפתחנו כנגב טחוז והעברנו לשם את

טר טיטון יחד עם כמה טפקחים אחרים היא טעודדת ביותר. הטנה עבדה כנגב גם הגב' חטדה אוטאו; כן גר בבאר-טבע טפקח טטלכתי-דתי, ד"ר וולהיים, אשר עזב את טקום טגוריו בטבריה ועבר לנגב. כן עובד בטחוז הנגב הטפקח פלדמן, שהוא אטנם בחצי טטרה. נוסף לכל אלה ישנן טפקחות על גבי-הילדים. אנו טקווים טבטנה הבאה נוכל להביא לנגב טספר טדרייכים לטקטועות טונים, כמו חקלאות, חינוך גופני וטלאכה. גיוס הטדרייכים יבוצע על-חטבון תקציב ההדרכה.

אין כל מניעה לצייד את בתי-הספר הטוחזקים

באמצעים טיניטליים כדי שלא תטרוך בהם עזובה, בתנאי טייטטאו מורים אשר ידעו טיצד לטפל בטכטירים האלה. אין זה טחוייב-הטציאות שלא תהיינה גינות ליד בתי-הספר או שלא תהיה טטונה על הקיר. אין כל הצדקה שלא יהיו ספרי ליטוד בטידה טטפקת. יש לנו אמצעים לטפק אותם. הוא הדין לגבי ריהוט. הטנה רוצים טנו להקים ספריית בכל בתי-הספר הטוחזקים. התכנית היא להקים כ-100 ספריות וישנם כבר ספרים בטספר טטפיק כדי לצייד כל ספריה ב-100 ספרים, בתור התחלה. הספרים טותאטיים לגילים השונים וועדה טיטודת הכינה את הדיטיות ובחרה בטם.

טעודרת הטאלה האם יש לנקוט באמצעים טטפטיים נגד

הורים עבריניים שאינם שולחים את ילדיהם לבית-הספר. אין לי טפק טבבאר-טבע טספר ילדים שכלל אינם מבקרים בבית-ספר יפחת טטנה לשנה. כבר היום ישנה התקדמות לעוטת האנים הקודמות, כי העולים החדשים הגדים שם כבר התערו בטקצת ביטוב. גם רטת בתי-הספר - אף כי עובדים בהם מורים בלתי-טוטטכים - עלתה לעוטת הטנים הקודמות, ותעלה עוד יותר אם נוכל להעביר לנגב טספר רב יותר של מורים מוטטכים.

5

יתכן טבכל זאת ננקוט בצעדים טטפטיים נגד העוברים על חוק חינוך חובה. עד כה לא עטינו זאת, כי אם גם הוגטה תביעה נגד אב טטויים עבדה שנה עד שנשפט ומטך זמן זה הוא טבר טסר את בנו לבית-הספר. קיימת הצעה - ואנו נביא אותה בפני הנהלת הטטרד - להקים בתי-דין טיטודים אשר יטפטו רק על עבירות על חוק חינוך חובה. בתי-דין אלה יהיו מורכבים מנציגי ציבור טאין להם גיטה פורטליטטית גרידא, אלא הם יהיו בעיקר מעוניינים שהילדים ייטלחו ללמוד.

או.

מר טריד: אשר לבתי-ספר לנוער עובד, אפשר לוטר כי בדרך כלל, כאשר מניחים הנחות מופשטות, עלולים לשנות נפגטתי אתמול עם המפקחים על בתי-ספר לנוער עובד והם סיפרו לי שבכל בתי-ספר בהם רצו לתת לתלמידים השכלה מקצועית בשילוב עם השכלה כללית נכסלו. התלמידים פשוט אינם מבקרים בבית-הספר. כך שבעיה זאת אינה קלה כל עיקר ויש לחפש דרכים כיצד למשוך את הנוער לבית-הספר.

אני בטוח שמספר תלמידים בכיתות ז' ו-ח' בגאון-סבע יגדל מסנה לסנה.

א. בלפון: שמענו שקיימים בנגב בני-ילדים גם לילדים שם למטה מגיל 5. מי מקיים את הגנים האלה?

מהו מספר המפקחים בטחון הנגב כיום ומהו, לדעת מר סימון, מספר המפקחים הדרוש?

לפי דברי מר סימון מתקבל ש-87% מכלל המורים הם בלתי-מוסמכים. האם נעשה ניסיון לערוך בחופש הגדול קורס השתלמות למורים אלה?

האם נעשו ניסיונות לקרוא לאסיפות הורים כדי לעורר בהם יחס של אהדה כלפי בית-הספר ולסתפם בהתפתחותו?

אני תומך בהצעה להקים בתי-דין טיפוחים לשיפוט עבריינים על חוק חינוך חובה. לדעתי יש לסתף בבתי-דין אלה, בתור דיינים, גם את ציבור ההורים עצמו, אשר יראה בזה מסדה של כבוד ועל-ידי כך אולי ישנה את יחסו לבית-הספר.

אשר להצמדת הלימוד המקצועי אל הלימודים הכלליים בבתי-ספר לנוער עובד, הופתעתי הפתעה בלתי-נעימה בסמעי כי ניסיונות בסטח זה לא הצליחו. אני חילתי בהכרה שאפשר להצליח בדרך זו ואף הקטתי בשנת 1944, בחיפה, בית-הספר למלאכה לבנות, שהיו בו גם לימודים במקצועות כלליים, ובית-ספר הפך בטסך הזמן לאחת המרכזיות למלאכה. יתכן שלבתי-ספר אחרים לא היה ניסיון בסיזוג שני סוגי הלימודים ולכן נכסלו.

ובסוף, אני מצטרף לתודה הכללית על ההרצאה היפה והלבבית.

היו"ר ש. פרסיץ: כאשר נתווכח על הסקירה ששמענו עתה אנקס את סגד החינוך להזמין לזויכוח גם את מר סימון, ואני מקווה שהוא ייענה להזמנה.

ישיבה נועלה בטעה 11.00.